

DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

BISNOTA AAN DE LEDEN VAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering tot inrichting van de gemeenschapsinstellingen en tot uitvoering van diverse bepalingen van het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht

Principiële goedkeuring

Bijlagen:

- het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van diverse bepalingen van het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht.
- het advies van de Inspectie van Financiën van 19 oktober 2018.

1. SITUERING

Het institutioneel akkoord voor de zesde staatshervorming van 11 oktober 2011 hevelt een aantal bevoegdheden over naar Vlaanderen, zo ook enkele betreffende het jeugdbeschermingsrecht. Onder de "Communautarisering" van het jeugdbeschermingsrecht vallen volgende materies:

- Het bepalen van de aard van de maatregelen ten aanzien van de minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd;
- De regels inzake de uithandengeving;
- De regels inzake de plaatsing in een gesloten instelling;
- De gesloten instellingen, volgens nader te bepalen uitvoeringsregels.

Het betreft hier hoofdzakelijk een wetgevende bevoegdheid met betrekking tot het bepalen van maatregelen. Het is duidelijk dat aanpassingen aan de procedure of de gerechtelijke organisatie die volgen uit de aanpassing van het maatregelenpakket blijven behoren tot de bevoegdheid van de federale overheid.

Vlaanderen heeft de keuze gemaakt om werk te maken van een eigen beleid inzake jeugddelinquentie. Het uitgangspunt voor het nieuwe decreet dat we vanuit Vlaanderen vorm willen geven is een gedifferentieerd en multidimensionaal aanbod van duidelijke en constructieve (maatschappelijke) reacties op delicten met aandacht voor herstel van de schade. Aandacht moet ook gaan naar complementariteit en afstemming met een integrale jeugdhulp, een flexibele differentiatie en wisselwerking van het private en publieke aanbod en voldoende (en afdoende) kwaliteitseisen en rechtswaarborgen voor jeugdige delinquenten.

Het decreet jeugddelinquentierecht werd op 13 juli 2018 definitief goedgekeurd op de Vlaamse Regering en plenair in het Vlaams parlement aangenomen op 6 februari 2019 en bekrachtigd en afgekondigd door de Vlaamse Regering op 15 februari 2019.

Voorliggend ontwerpbesluit voorziet in de eerste fase van implementatie en uitvoering van principes en de reacties ten aanzien van personen die een delict plegen, of hiervan verdacht worden, na de leeftijd van 12 jaar en voor de leeftijd van 18 jaar.

Het betreft vooral de overname van de bepalingen inzake de inrichting van de gemeenschapsinstellingen in de huidige toestand (capaciteit, begeleidingscommissie,...) die opgenomen waren in het oprichtingsbesluit van het agentschap Jongerenwelzijn en dat al voorgelegd werd aan de financiële overheden.

Gelet op de evolutie van de capaciteit door het groeipad de voorbije jaren en de evolutie in het raam van de fusie van het agentschap Jongerenwelzijn en Kind en Gezin, actualiseren we dit en maken we in principe 'een foto' van de capaciteit in de gemeenschapsinstellingen 'as is'.

Gelet op de gefaseerde doorstart van de bepalingen in het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht zullen meerdere bepalingen voorwerp uit maken van meer uitvoerige uitvoeringsbesluiten doorheen de transitie.

Concreet wordt uitvoering gegeven aan

- welke diensten instaan voor de opvolging van de voorwaarden die op niveau van het openbaar ministerie worden opgelegd;
- de inrichting van de Gemeenschapsinstellingen. Het betreft hier louter het formaliseren van de reeds bestaande situatie en werking van de gemeenschapsinstellingen, maar met dit besluit worden volgende zaken ook regelgevend verankerd:
  - o oprichting van de Gemeenschapsinstellingen (inclusief De Grubbe en De Zande, campus Wingene);
  - o een delegatie aan de minister inzake bepaling/ organisatie van de capaciteit van de Gemeenschapsinstellingen;
  - o de oprichting van een centraal aanmeldpunt (CAP);
  - o de oprichting van een Vlaams detentiecentrum;
  - o onderwijs en vorming binnen een Gemeenschapsinstelling (leerplicht) en het Vlaams detentiecentrum ;
- de uitvoering van de ondertoezichtstelling door de sociale dienst.

Inwerkingtreding van het voorliggend ontwerpbesluit is voorzien op 1 september 2019, met uitzondering van de eigendomsoverdracht van de gebouwen van Gemeenschapsinstelling De Grubbe en Tongeren naar het nieuwe agentschap Opgroeien regie die wordt voorzien op 1 januari 2020.

De nieuwe maatregelen en sancties van de gesloten begeleiding binnen de gemeenschapsinstellingen treden pas in werking vanaf de start van de gesloten oriëntatie en uiterlijk 1 september 2022.

Voorliggende nota beoogt de principiële goedkeuring van voorliggend ontwerp besluit.

2. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Hoofdstuk 1. Definities

Artikel 1 betreft de definities die als dusdanig geen verder commentaar behoeven.

Hoofdstuk 2. Voorwaarden op niveau van het openbaar ministerie

Artikel 2 bepaalt dat de diensten waar de voorwaarden worden uitgevoerd moeten instaan voor de opvolging van de voorwaarden die op niveau van het openbaar ministerie worden

opgelegd (met uitzondering van het plaatsverbod en het contactverbod waarvoor de actuele toestand van inschakelen van politie behouden blijft), alsook op welke tijdstippen en op welke manier het bewijs van de naleving van de voorwaarden aan de procureur des Koning wordt geleverd.

Hoofdstuk 3. Gemeenschapsinstellingen

Afdeling 1. Oprichting

Artikel 3

Het eerste lid van dit artikel betreft de oprichting van de gemeenschapsinstellingen. Dit artikel is grotendeels een overname van artikel 22 van het besluit van de Vlaamse Regering van 24 oktober 2008 tot uitvoering van het decreet van 7 maart 2008 inzake bijzondere jeugdbijstand en het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid van 18 juli 2003 dat met dit besluit wordt opgeheven. In punt 2° werd de oprichting van de gemeenschapsinstelling Wingene als onderdeel van de gemeenschapsinstelling De Zande toegevoegd.

Punt 3° voorziet in de oprichting van De Grubbe als een gemeenschapsinstelling.

De bevoegdheidsoverdracht van het jeugdsanctierecht naar de gemeenschappen in het kader van de Zesde Staatshervorming, op grond van artikel 5, punt 6° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, laatst gewijzigd door de bijzondere wet van 6 januari 2014, impliceert de overdracht van het federale detentiecentrum van Everberg naar de Vlaamse overheid, meer bepaald de bevoegdheden met betrekking tot de uitoefening van de opdracht van dit centrum.

Op 4 april 2014 gaf de Vlaamse Regering haar formele goedkeuring om het gesloten federaal centrum De Grubbe om te vormen tot een reguliere, volwaardige gemeenschapsinstelling ingericht volgens de principes van het procesimplementatieplan (PIP) en personeelsplan (PEP) van de "Pedagogische en therapeutische werking in de Gemeenschapsinstellingen voor Bijzondere Jeugdbijstand" alsook de onderwijskundige proces- en personeelsplanning (VR 2014 0404 DOC.0488/1, DOC.0488/2, DOC.0488/3, DOC.0488/4 en DOC.0488/5).

Vandaar ook de oprichting van de gemeenschapsinstelling De Grubbe.

Afdeling 2. Capaciteit

Artikel 4 delegeert het vastleggen van de maximumcapaciteit van elke gemeenschapsinstelling, alsook de capaciteit en organisatie van de verschillende afdelingen binnen elke gemeenschapsinstelling naar de minister.

Artikel 5 betreft de definiëring van de reguliere capaciteit die binnen de gemeenschapsinstellingen wordt voorzien. Zoals aangegeven wordt deze capaciteit niet voorzien in de gemeenschapsinstelling De Grubbe.

Artikel 6 is een overname van artikel 23 van het BVR van 24 oktober 2008 en betreft de buffercapaciteit voor zware feiten. Zoals aangegeven wordt deze capaciteit niet voorzien in de gemeenschapsinstelling De Grubbe.

Artikel 7 betreft de definiëring van de bijzondere capaciteit die binnen de gemeenschapsinstellingen wordt voorzien. Zoals aangegeven wordt deze capaciteit niet voorzien in de gemeenschapsinstelling De Grubbe.

Artikel 8 betreft de definiëring van de time-out capaciteit die binnen de gemeenschapsinstellingen wordt voorzien voor minderjarigen met toepassing van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp. Zoals aangegeven wordt deze capaciteit niet voorzien in de gemeenschapsinstelling De Grubbe.

Artikel 9 delegeert het bepalen van het aantal plaatsen van de buffercapaciteit, van de bijzondere capaciteit en van de time-outcapaciteit naar de minister.

Afdeling 3. Instroom en begeleidingscommissie

Artikel 10 betreft de oprichting van het centraal aanmeldpunt (CAP).

Het centrale aanmeldpunt heeft als opdracht de instroom in de gemeenschapsinstellingen te beheren. We beschrijven hierbij de bestaande praktijk zoals ontstaan na overleg met Justitie en gegroeid vanuit het capaciteitsbeheer vanuit de afdeling ACT (Continuïteit en Toegang) binnen Jongerenwelzijn.

De tweede en derde paragraaf bepalen hoe de toewijzing van de beschikbare plaatsen gebeurt.

Het centraal aanmeldpunt maakt voor de toewijzing van de beschikbare plaatsen binnen de reguliere capaciteit en de buffercapaciteit gebruik van een matrix alsook van de regio waar de plaats beschikbaar is.

De matrix wordt als volgt bepaald: elk gerechtelijk arrondissement krijgt een bepaald percentage toegewezen afhankelijk van het aantal consulenten dat voltijds werkt bij de sociale dienst van de afdeling van de jeugdrechtbank, het aantal maatregelen genomen per sociale dienst en het aantal vorderingen genomen voor elke sociale dienst.

Het gerechtelijk arrondissement dat het verst verwijderd is van zijn rechtmatig aandeel, kan het eerst beroep doen op een beschikbare plaats.

Voor de toewijzing van de time-out capaciteit en de bijzondere capaciteit wordt chronologisch gewerkt naar tijdsvolgorde van aanmelding bij het CAP.

De vierde paragraaf betreft de oprichting van de begeleidingscommissie die het toezicht uitoefent op de toewijzing van de beschikbare plaatsen.

Afdeling 5. Eigendomsoverdracht

Artikel 11 regelt de eigendomsoverdracht van De Grubbe van de Vlaamse Gemeenschap naar het agentschap Opgroeien regie. De Grubbe is namelijk in het kader van de Zesde Staatshervorming op grond van het KB van 3 februari 2014 tot regeling van de eigendomsoverdracht van gebouwen van de Staat en de overdracht van huurcontracten naar de Vlaamse Gemeenschap reeds eigendom van de Vlaamse Gemeenschap.

Hoofdstuk 4. Vlaams detentiecentrum

Artikel 12.

Voor de opvang van de jongeren waarvoor de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is, met name de uithandengeving van jongeren tot de leeftijd van drieëntwintig jaar als vermeld in artikel 606 van het Wetboek van Strafvordering, wordt het Federale Detentiecentrum Tongeren omgevormd tot het Vlaams Detentiecentrum De Wijngaard naar aanleiding van de Zesde Staatshervorming.

Artikel 13 delegeert het vastleggen van de maximumcapaciteit van het Vlaams detentiecentrum naar de minister.

Artikel 14. regelt de eigendomsoverdracht van het detentiecentrum in Tongeren van de Vlaamse Gemeenschap naar het naar het agentschap Opgroeien regie. Dit detentiecentrum is namelijk in het kader van de Zesde Staatshervorming op grond van het KB van 3 februari 2014 tot regeling van de eigendomsoverdracht van gebouwen van de Staat en de overdracht van huurcontracten naar de Vlaamse Gemeenschap reeds eigendom van de Vlaamse Gemeenschap, maar wordt nu toegewezen aan het naar het agentschap Opgroeien regie.

Hoofdstuk 5. Onderwijs en vorming

Artikel 15 beschrijft het aanbod inzake onderwijs en vorming dat wordt georganiseerd voor minderjarigen die worden toevertrouwd aan een gemeenschapsinstelling of aan een Vlaams detentiecentrum voor de periode waarin geen extern onderwijs mogelijk is.

Minderjarigen blijven onderworpen aan de leerplicht.

Voor minderjarigen die niet langer leerplichtig zijn, is er een recht op onderwijs en vorming waartoe zij worden gestimuleerd.

Het aanbod inzake onderwijs en vorming omvat 3 grote luiken: onderwijs, beroepsopleiding of voorbereiding op de arbeidsmarkt. Dit laatste omvat ook de mogelijkheid om arbeid te verrichten buiten de instelling.

Binnen het traject van elke minderjarige wordt op een bepaald moment afgewogen of onderwijs, een beroepsopleiding of voorbereiding op de arbeidsmarkt buiten de gemeenschapsinstelling mogelijk is, rekening houdend met de noodzaak aan beveiliging de leeftijd en visie van de minderjarige, die van zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken en de betrokken onderwijs- of vormingsinstelling en met de overeengekomen onderwijsdoelstellingen.

Hoofdstuk 6. Sociale dienst Jeugdrechtbank

Artikel 16.

Dit artikel bepaalt de vestigingsplaats en de samenstelling van de Sociale Diensten Jeugdrechtbank.

Artikel 17.

Dit artikel bepaalt de uitvoering van de ondertoezichtstelling door de sociale dienst.

Hoofdstuk 7. Opheffingsbepalingen

Artikel 18 bevat de noodzakelijke opheffing van de artikelen 21,22 en 23 van het besluit van de Vlaamse Regering van 24 oktober 2008 tot uitvoering van het decreet van 7 maart 2008 inzake bijzondere jeugdbijstand en het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid van 18 juli 2003 ingevolge dit besluit.

Hoofdstuk 8. Slotbepalingen

Artikel 19 bevat de opheffing van volgende koninklijke besluiten ten gevolge van de zesde staatshervorming:

- Koninklijk besluit van 1 maart 2002 tot oprichting van een Centrum voor voorlopige plaatsing van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd;
- Koninklijk besluit van 12 november 2009 tot oprichting van een gesloten federaal centrum voor minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd.

Artikel 20 bepaalt de datum van inwerkingtreding van voorliggend besluit.

Artikel 21 belast, ieder wat hem of haar betreft, de Vlaamse Minister, bevoegd voor de bijstand aan personen en de Vlaamse minister bevoegd voor het algemeen beleid inzake vastgoedbeheer met de uitvoering van dit besluit.

3. BUDGETTAIRE WEERSLAG

Het voorliggende ontwerp van besluit heeft geen budgettaire impact.

Naleving voorwaarden op niveau parket

Het decreet jeugddelinquentierecht voorziet in een nieuwe mogelijkheid voor de procureur des Konings om aan het seponeren voorwaarden te verbinden.

Voorliggend ontwerpbesluit bepaalt dat de diensten waar de voorwaarde wordt uitgevoerd instaan voor de opvolging van de voorwaarden die op niveau van het openbaar ministerie worden opgelegd (met uitzondering van het plaatsverbod en het contactverbod waarvoor de actuele toestand van inschakelen van politie behouden blijft) alsook op welke tijdstippen en

op welke manier het bewijs van de naleving van de voorwaarden aan de procureur des Koning wordt geleverd.

Gemeenschapsinstellingen en Vlaams detentiecentrum

De artikels die voorzien in de oprichting van drie gemeenschapsinstellingen betreffen grotendeels de overname van artikel 22 van het besluit van de Vlaamse Regering van 24 oktober 2008 tot uitvoering van het decreet van 7 maart 2008 inzake bijzondere jeugdbijstand en het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid van 18 juli 2003 dat met voorliggend besluit wordt opgeheven. De keuze voor capaciteitsuitbreiding in de gemeenschapsinstellingen via de oprichting van een nieuwe campus Wingene is een afgeleide van een strategische nota 'Het Vlaamse detentiecentrum te Tongeren en uitbreidingen van de capaciteit van de gemeenschapsinstellingen', goedgekeurd door de Vlaamse Regering (VR 2015 0304 DOC. 0323/1BIS en DOC 0323/4)

Op 4 april 2014 gaf de Vlaamse Regering haar formele goedkeuring om het gesloten federaal centrum De Grubbe om te vormen tot een reguliere, volwaardige gemeenschapsinstelling ingericht volgens de principes van het procesimplementatieplan (PIP) en personeelsplan (PEP) van de "Pedagogische en therapeutische werking in de Gemeenschapsinstellingen voor Bijzondere Jeugdbijstand" alsook de onderwijskundige proces- en personeelsplanning (VR 2014 0404 DOC.0488/1, DOC.0488/2, DOC.0488/3, DOC.0488/4 en DOC.0488/5). Vandaar ook de oprichting van de gemeenschapsinstelling De Grubbe.

De opnames van de gemeenschapsinstelling de Grubbe en het Vlaams Detentiecentrum De Wijngaard naar aanleiding van de Zesde Staatshervorming en de oprichting van de gemeenschapsinstelling campus Wingene als onderdeel van de gemeenschapsinstelling De Zande hebben geen bijkomende gevolgen voor de Vlaamse begroting in die zin dat er gepaard gaande met Zesde Staatshervorming budget is vrijgemaakt.

Meer duiding over de reeds goedgekeurde ondervanging van deze bijkomende kosten kan worden teruggevonden in de nota 'Het Vlaamse detentiecentrum te Tongeren en de uitbreiding van de capaciteit van de gemeenschapsinstellingen' (VR 2015 0304 DOC. 0323/1BIS en DOC 0323/4), formeel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 4 maart 2014 en in de nota 'Beleidsvisie uitbreiding capaciteit van de gemeenschapsinstellingen en financiële meerjarenplanning investeringskredieten (VR 2015 0307 DOC.0671/1TER en DOC.0671/2), formeel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 3 juli 2015.

Dit alles is reeds in werking, en is budgettair gedekt. Het wordt nu echter ook juridisch verankerd.

4. ADVIES VAN DE INSPECTIE VAN FINANCIËN

Als bijlage gaat het advies van de Inspectie van Financiën van 19 oktober 2018.

5. ADVIES RAADGEVEND COMITÉ JEUGDHULP

Het advies van het Raadgevend Comité is verkregen op 22 november 2018 (advies 2018/5).

Dit besluit voorziet wat de gemeenschapsinstellingen betreft enkel in een regularisatie van de bestaande werking en het bestaande aanbod voor VOS en MOF-jongeren. De inwerkingtreding van het nieuwe aanbod en de nieuwe werking van de gemeenschapsinstellingen voor jeugddelinquentie is pas voorzien op uiterlijk 1/1/2022. De werking en het aanbod van de gemeenschapspintelling zal verder uitgewerkt worden in fase 2. Het raadgevend comité zal dan opnieuw betrokken worden.

Het aanbod 'beveiligende opvang' krijgt een structurele plaats in het nieuwe geactualiseerde besluit betreffende de erkenning en subsidiëring van voorzieningen in de jeugdhulp onder de typemodule beveiligende opvang.

We voorzien tegen 2022 in een jaarlijks groeipad parallel met de afbouw van VOS-jongeren in de gemeenschapsinstellingen. De uitvoering hiervan zit vervat in een ministerieel besluit dat jaarlijks wordt aangepast.

6. KWALITEIT VAN DE REGELGEVING

Conform de Omzendbrief Vlaamse Regering Wetgevingstechniek werd een wetgevingstechnisch en taaladvies aangevraagd op 20 juli 2018. Het wetgevingstechnisch- en taaladvies van 2018/354 werd verwerkt in het ontwerpbesluit.

Een reguleringsimpactanalyse is niet vereist, aangezien er geen vrije beleidsruimte bestaat. Voorliggend besluit geeft uitvoering aan het ontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht dat -in het raam van de Zesde Staatshervormingen – uitvoering heeft in een duidelijk omschreven beleidskeuze.

De Vlaamse Regering keurde de beleidskeuze reeds vooraf goed, dit zowel in het Regeerakkoord 2014 - 2017 als in de conceptnota van de Vlaamse Regering van 25 maart 2015.

Zoals reeds geduid in de nota aan de Vlaamse regering betreffende de principiële goedkeuring van het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht, werd het initiatief genomen om over het lopend traject naar een Vlaamse aanpak van jeugddelinquentie in een vroeg stadium in overleg te gaan met vertegenwoordigers van mensen in armoede. Het Netwerk tegen Armoede leverde input voor een armoedetoets op basis van de besluitteksten van de 6 thematische werkgroepen met de stakeholders.

We verwijzen tevens naar de omstandige wetenschappelijke omgevingsanalyse die werd gemaakt door een samenwerking tussen de KULeuven, UGent, Keki en VUB voor de inbreng van wetenschappelijke kennis in het kader van de armoedetoets. De "Omgevingsanalyse – Vlaams Jeugdrecht" werd opgeleverd in oktober 2015 en is vrij consulteerbaar op de site www.jongerenwelzijn.be.

7. WEERSLAG OP DE LOKALE BESTUREN

- a) *Personeel*: voorliggend ontwerpbesluit noodzaakt geen bijkomende inzet van het in dienst zijnde personeel van de lokale besturen, noch de werving van bijkomend personeel.
- b) *Werkingsuitgaven*: voorliggend ontwerpbesluit heeft geen weerslag op de lopende uitgaven van de lokale besturen.
- c) *Investerings en schuld*: de uitvoering van voorliggend ontwerpbesluit veroorzaakt geen bijkomende investeringen voor de lokale besturen.
- d) *Ontvangsten*: in uitvoering van voorliggend ontwerpbesluit worden geen bijkomende financiële middelen aan de lokale besturen ter beschikking gesteld.
- e) *Conclusie*: voorliggend ontwerpbesluit heeft geen weerslag op het personeel, de werkingsuitgaven, investeringen, schuld en ontvangsten van de lokale besturen.

8. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL VAN BESLISSING OP HET PERSONEEL

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

9. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van diverse bepalingen van het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht;
- 2° de Vlaamse minister bevoegd voor het algemeen beleid inzake vastgoedbeheer te gelasten met de uitvoering van dit besluit voor wat de overdracht van de onroerende goederen betreft;
- 3° de Vlaamse minister, bevoegd voor de bijstand aan personen, te gelasten over voornoemd ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

Jo VANDEURZEN
Vlaams minister van Welzijn,
Volksgezondheid en Gezin